

CENTER FOR KONFLIKTLØSNING

NYHEDSBREV 01.06

VINTER 2006

Gå, slå eller stå?

Marianne Munis er leder af skolen på Statens Pædagogiske Forsøgscenter (SPF) og underviser i Center for Konfliktløsning. Begge steder benytter hun ofte de værktøjer, hun har tilegnet sig om konfliktløsning.

Før Marianne Munis lærte centret at kende, brugte hun konfliktløsning i sit arbejde og privatliv uden rigtig at vide, hvad det var. Hun oplevede dog nogle gange at være handlingslammet, og hun reagerede ved at 'gå' eller 'slå'. Det vil sige, hun gik enten sin vej uden at få afsluttet konflikten ordentligt eller blev vred.

Hvad synes du, konfliktløsningen giver dig?

Den giver mig flere valgmuligheder og eftertanke. Før valgte jeg som regel at 'gå' eller 'slå', nu har jeg muligheden for at 'stå'. Det vil sige at blive i situationen,

tænke mig om og tælle til 10. Det bruger jeg rigtig meget som skoleleder og underviser af børn og voksne. Jeg bestræber mig på at lytte aktivt og undersøge nærmere, hvad der er på spil af interesser og værdier. Konfliktløsning giver en

anden måde at tænke på dét, jeg selv gør og reflektere over mine egne valg. Det er en personlig udvikling, hvor man udvikler sig og opdager en ny verden.

FORTSÆTTES SIDE 3

Dialog er guld værd

Ditlev Nissen bor på Christiania. Udover at have eget firma arbejder han som underviser i Center for Konfliktløsning. Han er optaget af dialogens rolle i sociale og demokratiske fællesskaber.

Hvordan var mødet med Center for Konfliktløsning og dets undervisning?

På centrets Grunduddannelse i Konfliktløsning oplevede jeg en undervisning, hvor mine holdninger blev taget alvorligt og inddraget som en ressource i undervisningen. Siden da har jeg været optaget af centrets pædagogik. Det har været provokerende, fordi jeg var tvunget til at se på min

egen praksis. Det skete for eksempel i mit møde med ikkevoldelig kommunikation. Jeg havde tre følelser; enten var jeg ked af det, frustreret eller usikker. Mine behov var sider af mig selv, som jeg ikke kendte.

Som ung underviser gik jeg ikke ind i de konflikter, der opstod i undervisningen. I stedet tog jeg kursisternes utilfredshed ned i maven, og dermed gik energien

ud af undervisningen – der var ikke overensstemmelse mellem mine ord og mine handlinger. Nu forsøger jeg at tage kursisterne alvorligt, gå med modstanden og undersøge utilfredsheden. Det kræver, at jeg må bryde gamle mønstre, for eksempel at føle skyld, når noget går galt.

FORTSÆTTES SIDE 3

SMÅT OG GODT

SIDE 2

Nyheder og notiser

FRA MARKEN

SIDE 3

Interviews med Marianne Munis og Ditlev Nissen, undervisere i Center for Konfliktløsning

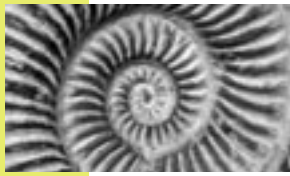
NY BOG

SIDE 4

Mindful Adult Education - theory and practical suggestions

Sæt kryds i kalenderen den 26. april 2006 kl. 17! Her holder vi ordinær generalforsamling i Center for Konfliktløsning.

CENTER FOR KONFLIKTLØSNING
under havet mødes alle øer

CENTER FOR KONFLIKTLØSNING

Nørrebrogade 32, 3. sal
2200 København N
Tlf: 35 20 05 50
Fax: 35 20 05 51
Email: center@konfliktloesning.dk
www.konfliktloesning.dk
Kontoret er åbent kl. 9.00 - 16.00

Center for Konfliktløsning er en nonprofit organisation, der arbejder for at fremme fredelig konfliktløsning. Centret tilbyder kurser, mægling, rådgivning, foredrag mv. og arbejder både i Danmark og internationalt.

MEDLEMSSKAB

Enkeltpersoner: kr. 175,- pr. år
Stud. og pensionister: kr. 100,- pr. år
Organisationer: kr. 500,- pr. år
Inbetales via netbank på 9570 - 540 9713
eller på girokonto 540 9713

REDAKTION

Sidsel Westi Kragh

Se tidligere nyhedsbreve på
www.konfliktloesning.dk/publikationer

ÅBEN KONFLIKTRÅDGIVNING

Anonym, gratis og fortrolig rådgivning i samarbejdsproblemer, nabostridigheder, familiekonflikter og andre uoverensstemmelser mellem mennesker.

Hver onsdag kl. 17-20.
Rådgivning kun efter aftale.
Ring til centerkontoret og bestil tid:
35 20 05 50.

Rådgivningen foregår i
Karens Minde Kulturhus, 1. sal over cafeen
Wagnersvej 19, 2450 Kbh. SV

Mere info på www.konfliktloesning.dk

SMÅT OG GODT

CENTER-RENÆSSANCE

Vi kan fejre det nye år med en god nyhed: Efter halvandet års slid er bestyrelse, undervisere og centerkontor nået i mål med at reorganisere Center for Konfliktløsning, så det passer til de nye tider og vores sindelag og opgaver.

Der er tegnet en skitse til et 'renæssance-koncept', som bygger videre på det, centret vil og kan i forvejen, og det bygger på en vision:

Center for Konfliktløsning er en netværksorienteret forening, som arbejder nationalt og internationalt. Undervisere, mæglere, centerkontor og medlemsaktive arbejder med en høj grad af selvforvaltning og frivillighed og en dynamisk ledelse som koordinerende kraft.

Fremtidens primære arbejdsområde er ikkevoldeligt konfliktarbejde, herunder fire kerneydelser:

- o At formidle / undervise
- o At støtte mennesker i konflikt, at mægle og rådgive
- o At være et sagkyndigt ressourcecenter for konfliktarbejde
- o At gøre en faglig indsats i samfundskonflikter

Det er især de sidste to ydelser, vi vil udvikle i de kommende år. En faglig samt en samfundsrettet fond, Renæssancefonden, giver grundlag for en styrket udvikling.

Renæssancekonceptet bliver iværksat i efteråret 2007. Indtil da har vi en overgang, som vi kalder *forandningsperioden*, hvor vi stabiliserer centret og gør os klar til den nye ordning. Bestyrelsen har aftalt med Henrik Rosager og Bjarne Vestergaard, at de fungerer som henholdsvis centerleder og faglig leder i forandningsperioden, fra 1.2.2006 til 1.9. 2007. Begge udtræder derfor af bestyrelsen d. 31.1.2006.

TILLYKKE TIL UTRÆTTELIGE TFF

I denne måned er det 20 år siden, the Transnational Foundation for Peace and Future Research (TFF) begyndte sit ihærdige arbejde for en fredeligere verden. Jubilæet fejres med en 20th Anniversary Highlights Page på TFF's hjemmeside, der præsenterer et udvalg af analyser, artikler, billeder m.m. om 11. september og terrorisme, ikkevold og Gandhi, Burundi, eks-Jugoslavien, EU og meget andet. www.transnational.org/highlights.html. Rigtig god vind fremover og tak for indsatsen. Heja, TFF.

DEN TEKNOLOGISKE UDVIKLING...

Kære medlem! Det er blevet tid til at indføre et nyt database- og faktureringsystem i centret. For os medfører det en række fordele både økonomisk og tidsmæssigt. For jer skulle der ikke være nogen forskel at mærke.

Men nye systemer er ofte anledning til overgangsfaser. Er der derfor problemer, f.eks. at du bliver opkrævet kontingent to gange eller slet ikke modtager et girokort, kontakt os da gerne på medlem@konfliktloesning.dk eller 35 20 05 50.

Via det nye system bliver det også muligt at sende de årlige opkrævninger ud pr. email. Så hvis vi ikke allerede har din email-adresse, må du meget gerne oplyse os om den.

FROKOST OG FOTOKOPIER

Hvis du har en praktisk hånd, der savner noget at lave, så kunne vi godt bruge lidt hjælp på centerkontoret. Måske har du et par timer om ugen, som du godt gider at tilbringe sammen med os andre på Nørrebrogade, samtidig med at du rigger frokost til, tager telefoner, kopierer foldere eller letter vores hverdag på anden vis. Ring eller skriv til Sidsel Westi Kragh på 35 20 05 50 eller medlem@konfliktloesning.dk.

Til ethvert kompliceret problem er der en enkel løsning, som er forkert.

G.B. Shaw, irsk kritiker og digter, 1856-1950

Gå, slå eller stå? Interview med Marianne Munis, fortsat fra forsiden

Har dine omgivelser lagt mærke til, at du har tilegnet dig en ny måde at tackle konflikter på?

Ja, jeg tror, mine elever har lagt mærke til, at der ikke automatisk kommer en skideballe, når de kommer ind på mit kontor. I stedet kommer der undersøgende spørgsmål med henblik på, hvordan vi i fællesskab løser problemet. Det handler ikke om, at eleverne er uansvarlige, men om at træffe nogle valg. Hermed siger jeg ikke, at en tilrettevisning af en elev ikke sker på mit kontor. Det forekommer selvfølgelig også. Konfliktløsning hjælper mig også, når forældre ringer og skælder ud. Det

gør, at jeg ikke automatisk følger min irritation og svarer igen af samme skuffe.

Hvad tror du, det gør ved eleverne og lærerne, at du tager en samtale med dem?

Jeg håber, at det giver dem stof til eftertanke og mulighed for at handle anderledes. Jeg forsøger at give udtryk for, at det ikke handler om at stemple hinanden, men om at løse et problem. Det handler ikke om at vurdere, kategorisere eller placere skyld. Derimod handler det om, hvordan man i fællesskab kan løse situationen og skabe rum til begge parter. Her på mit kontor er der ro til, at eleverne kan høre, hvad der ligger bag

den andens handlinger. Det kan være svært i klasseværelset, hvor de er bange for at tabe ansigt.

Konflikten skabes ofte, når parterne ikke får kommunikeret ordentligt. Jeg synes generelt, at når man får parterne i konflikten til at tale sammen, så løser meget sig selv. Når de anerkender hinanden, kan man fornemme, at energien i rummet bliver helt anderledes. Det er godt at se, hvad der sker med menneskers øjne og deres kropssprog, når de ikke går eller slår, men bliver stående i konflikten.

AF Samuel Holm, praktikant

Dialog er guld værd, Interview med Ditlev Nissen, fortsat fra forsiden

Hvad optager dig i dit arbejde i Center for Konfliktløsning?

At skabe rammer for en dialog, hvor folk oplever, at de bliver taget alvorligt, og hvor der er en gensidig respekt og forståelse. Hvor folk kan være medskabere af deres egen fremtid. Inden for flere sociale bevægelser er individualisme og manglende respekt for hinandens forskelligheder en hindring for samarbejde og åbne beslutningsprocesser. Her er dialogen brugbar, fordi den giver plads til individet, rummer forskelligheden og søger det fælles. I dialogen tages den enkeltes ønsker, bekymringer og ressourcer alvorligt – og der lyttes til den 'vanskelige fætter'.

Det smukke ved dialog er, at den giver plads til, at mennesker kan udfolde deres holdninger, så de bliver forstået på deres egne præmisser. Det er ikke ensbetydende med, at de får ret, men de oplever sig taget alvorligt. Vil man tale med et bekymret menneske eller en vanskelig fætter må vi lytte, før vi kan tale. Jeg har mange gange oplevet,

at jeg måtte lytte længe til den andens bekymringer, visioner, fordomme eller lommefilosofi, før vedkommende kunne lytte til mit ærinde. At lytte og spørge ind til dét, vi ikke forstår, betyder, at den anden bliver klogere på sig selv

Kommer du nogen gange i tvivl om Center for Konfliktløsnings grundsætninger?

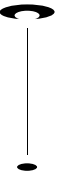
Nej, men jeg stiller spørgsmålstejn ved den 'anerkendende samtale', som tager udgangspunkt i de gode erfaringer. Det giver god energi at beskæftige sig med det positive. Dog har jeg erfaret, at det kan være problematisk for deltagere, der er tyngede af problemer eller har en kritisk tilgang til tingene. De har svært ved at bidrage og se ud

over deres egne problemer. Derfor er det vigtigt at inddrage både gode og dårlige sider af en sag. Vi skal stille spørgsmål, som både åbner for det anerkendende og det kritiske.

AF Samuel Holm, praktikant

Det smukke ved dialog er, at den giver plads til, at mennesker kan udfolde deres holdninger, så de bliver forstået på deres egne præmisser. Det er ikke ensbetydende med, at de får ret, men de oplever sig taget alvorligt, mener Ditlev Nissen.

NY BOG

Opmærksom voksenundervisning

I foråret 2004 rejste et team af Center for Konfliktløsnings undervisere til Dharamsala, Nordindien, for i samarbejde med en gruppe lærere på Tibetan Transit School at udarbejde et undervisningsprogram i voksenpædagogik. Udover et undervisningsforløb resulterede dette arbejde i bogen *Mindful Adult Education – theory and practical suggestions*, en bog, der handler om voksenpædagogik, om læreren som formidler, kollega og vejleder.

Bogen kommer omkring en række vigtige overvejelser, som en voksenunderviser meget ofte vil gøre sig - f.eks.:

- Hvordan planlægger man en meningsfuld undervisning (didaktik)?
- Hvordan fremmes elevernes læring mest muligt?
- Hvordan støtter man op om sociale færdigheder, som fremmer en demokratisk udvikling?
- Hvordan hjælper man eleven med at håndtere individuelle forhåbninger og udfordringer?

Bogen snor sig igennem alle de funktioner, de tibetanske lærere skal varetage: De skal undervise de nyankomne flygtninge, hvis baggrunde spænder meget vidt - lige fra nogle få års skolegang til en grad fra et kinesisk universitet. Udover at undervise skal lærerne være formidlere, både af det stof de underviser i og af tibetansk kultur og sprog. Og de skal i meget høj grad være vejledere og rådgivere for alle de unge, som har rykket sig selv op med rode og flygtet fra Tibet til Dharamsala - en verden som er radikalt ny og anderledes for dem.

Det helt specielle ved bogen er dels, at den er udarbejdet i samarbejde med de lærere, hvis behov søges mødt, dels at den er skrevet på stedet i forhold til de konkrete problematikker, lærerne

står over for. Udfordringen for centrets undervisere blev at gennemgå al deres viden på feltet og målrette det til de tibetanske læreres behov og de omstændigheder, skolen eksisterer under. Resultatet er en god og autentisk bog om voksenpædagogik, som er skabt af de tibetanske lærere og danske undervisere i fællesskab.

Bogen rækker langt ud over den tibetanske kultur og kontekst. Den er praktisk orienteret og nemt tilgængelig i sine metoder for lærere, som arbejder med voksne - uagtet om det foregår i en skole under et træ i Afrika eller i en forstad til Ålborg.

AF Bjarne Vestergaard, faglig leder

Hvis du er interesseret i at høre mere om bogen, er du velkommen til at ringe eller skrive til centerkontoret på 35 20 05 50 eller center@konfliktloesning.dk

Lotte Christy, Marianne Munis, Bjarne Vestergaard, Bo Ørsnes, Else Hammerich (ed.) in co-operation with teachers at Tibetan Transit school:
Mindful Adult Education – theory and practical suggestions, Tibetan Transit School in co-operation with Danish Centre for Conflict Resolution, 2005, 131 sider (engelsk del).

Arbejdet med de tibetanske lærere rummede mange eksempler på, hvad der kan ske, når dansk pædagogik møder Østens virkelighed. Et af dem var, da de danske undervisere i projektets første tid forhørte sig blandt de tibetanske lærere om, hvordan det gik med at inddrage eleverne, lave gruppearbejde, tale i runder osv. Hertil svarede en af studiegrupperne:

1. Det meste af tiden i klassen skal bruges af læreren.
2. Det er bedre ikke at tale høfligt til de studerende.
3. Det er ikke passende at stille stolene i rundkreds.

Begrundelser:

1. Her behøver de studerende ikke at lære gennem erfaring, de skal undervises mundtligt. Derfor er det vigtigt, at det er læreren, der taler meget i timerne.
2. Studerende lytter ikke til høflig tale, så det er nødvendigt at skælde ud.
3. Det er meget tidskrævende at stille stolene i rundkreds.

På det efterfølgende undervisningsmodul gav de tibetanske lærere det dog en chance og fandt ud af, at det faktisk fungerede overraskende godt. Og ved evalueringen efter de tibetanske læreres eksamen, vakte det stor morskab, da snakken faldt på den umiddelbare skepsis over for de alternative undervisningsformer.